

مدیر کل

جلال الدین الحسینی مؤید الاسلام
صاحب امتیاز روزنامه هفتگی
و یومیة (جبل المتین)
(عنوان مراسلات)
طهران خیابان لاله زار
نامب مدیر میرزا سید حسن کاشانی
دبیر افاضی شیخ یحیی کاشانی
غیر از روزهای جمعه همه روزه
طبع و توزیع میشود

یومیة

جبل المتین

۱۳۱۱

طهران

قیمت اشتراك سالیانه

طهران ۴۰ قران
سایر بلاد داخله ۴۵ قران
روسیه و قفقاز ۱۰۰ سنت
سایر ممالک خارجه ۳۰ فرانک
(قیمت يك نسخه)
در طهران يكصد دینار
سایر بلاد ایران سه شاهی است

قیمت اعلان سطرى

دو قران است

روزنامه یومیة ملی آزاد سیاسی اخباری تجاری علمی لئی مقالات عام المنفعه

بامضا قبول و درانتشار اداره آزاد است

دو عنبه ۵ جمادى الاول ۱۳۲۵ هجرى قمرى و ۲۸ خرداد ماه جلالى ۸۲۹ و ۱۷ ژوئن ۱۹۰۷ میلادى

(سنای روحانی)

مشرکین محترم و خوانندگان مکرم مسبقند که
غریب يك ماه است الحاق يك ماده تازه بنظاننامه قانون
اساسی موضوع بحث و مجل رد و قبول است اول این
مذاکره در مجالس مخفی و جلسات سری بود تدریجا
این ایام بمجلس علنی آمده و در این موضوع از روز
سه شنبه گذشته تاکنون وکلاء محترم گفتگو و مذاکرات
زیاد نموده اند و تاکنون فیصله نیافته بعلاوه اوراق
متعدده در صحت و فساد لزوم و عدم لزوم آن طبع
و نشر شده است ارباب جرأت و صاحبان درایت نیز
هرکس بقدر مقدور در فواید یا معایب آن بحث کرده اند
مانیز تاکنون دو سه لایحه در این موضوع بقلم
دیگران نوشتیم و رأی خود را تا این تاریخ محفوظ داشته
منتظر بودیم این مسئله عنوان رسمیت یافته در مجلس
عمومی مذاکره شود اینک بر حسب لزوم کلمه چند
در اینخصوص بمرض میرسانیم و بخوانند بنامه میبریم از
سستی رأی و ضعف عقیده و از دامیان هوشیار مستدعی
هستم زلات ما را فهمیده اطلاع بدهند تا در رفع آن
سعی کنیم و صحت و سقم مطلب را درست ملتفت شویم
اصل ماده که میخواهند ملحق کنند این است که (هیئتی
مرکب از پنج نفر طراز اول علماء تشکیل یافته در
تمام اعمال و قوانین موضوعه در مجلس سنا و شورای
ملی نظارت داشته باشند و هر قانونی را که میخواهند وضع
کنند اول بر هیئت مذکوره عرضه بدارند هرگاه تصحیح
نمودند و وضع آنرا اجازه دادند مجلس وضع کند والا
مجلس در آن حق بحث نداشته باشد و هیچ قانونی سمت

قانونیت بدین امضاء و اجازه آنها پیدا نخواهد کرد (کسانی که الحاق این ماده را لازم و واجب میدانند دلیشان اینست مطابق يك فصل مخصوصی که در نظاننامه اساسی منتج است تمام قوانین موضوعه در مجلس شوری و سنا باید مخالفت با قوانین شرع شریف داشته باشد و هر قانون که مخالف با شرع باشد از درجه اعتبار ساقط و بطلان است اگر چه در مجلس اتفاق یا اکثریت آراء بر آن توافق کرده باشد و بوجه حیثیتی نیز موشح شده باشد - و چون تشخیص موافقت و مخالفت با اساس شرع راجع بملما است یعنی علماء و فقهاء میفرمند که با شرع موافق یا مخالف است و سایر طبقات از تشخیص دادن آن عاجز هستند لهذا باید هیئتی که مرکب از پنج نفر علماء کامل باشد در وضع قوانین نظارت داشته باشند و موافقت و مخالفت را معلوم کنند و اعضاء مجلس تکلیف خود را در آن خصوص بدانند و این هیئت در السنه و اقواه مردم امروز بسنای روحانی مشهور شده است
استحسب که بالحاق این ماده رأی نمیدهند دو فرقه هستند فرقه میگویند نوشتن این ماده و تشکیل چنین هیئت لازم نیست فرقه دیگر میگویند اصلا الحاق این فصل جائز هم نیست و ضمیمه کردن آن باعث تولید ضرر است و حتما باید از نظاننامه قانون اساسی این فصل را خارج کرد
دلیل فرقه اول همان است که جناب تقی زاده روز سه شنبه در مجلس عنوان نمود که همان فصلی که میگوید تمام قوانین باید مخالف با شرع نیستند ما را از قید این ماده تازه مستثنی میکند زیرا که از برای قانون سنن يك مسئله چهار شرط لازم است (۱)

تصویب مجلس شورای (۲) تصویب مجلس سنا (۳) موافقت با اساس شرع (۴) رسیدن بصفحه همیونی و اگر هر یک ازین شرایط معدوم بشود عنوان قانونیت پیدا نخواهد کرد — خوب با وجود این شرط دیگر چه احتیاج باین هیئت جدید است هر مسئله که در مجلس طرح میشود یا تصویب هم شده است اگر مخالف با شرع باشد میتواند علماء اعلام برتت نمایند و هر وقت مخالفت آنرا با شریعت ثابت کردند از درجه اعتبار ساقط خواهد شد و قانونیت پیدا نخواهد کرد ایرادیکه بر این حرف دارند آنستکه این ترتیب اسباب زحمت و موجب تعویق و تعطیل احکام مجلس خواهد شد امروز قانونی جعل میکنند مردا علماء ایراد کرده او را باطل میسازند باز طور دیگر میکنند و تائیا علماء اعتراض میکنند مسئله نامدتی معوق و معطل میماند جواب این ایراد آنستکه برای رفع این محذور باید کاری کرد که در همه ممالک عالم میکنند باید کاری کرد که (مجلس شورای قوانین) در مصر که یکی از بلاد اسلامی است و در نظامنامه اساسی آن هم شرط شده است که قوانین موضوعه مخالف با شرع نباشد میکنند — آنها چه میکنند ؟ مطالبی را که باید در دو هفته دیگر مثلا در مجلس مذکور صورت آنرا بچراغ میفرستند تا طبع و نشر نمایند به علاوه خود نیز وقت علیحده طبع نموده مجاناً بهمه کس خصوص علماء و قاضی و مفتی و فقهاء جامع الازهر میفرستند و در عرض این دو هفته کس هر عقیده و رای دارد در روزنامه های یومیه منتشر میکند علماء هم اگر دیدند مسئله مخالف با قواعد شریعت است ، در روزنامه ها می نویسند یا راسا بمجلس شورای قوانین مخالفت آنرا با شرع انور اخطار و اعلام میکنند مطلب خوب معلوم میشود و تاوقتی که باید در مجلس مذاکره شود در مدت حلاجی شده است ، این تدبیر به علاوه آنکه اشکل فوق را حل میکند فائده دیگر هم دارد که در طول این مدت افکار عقلاء ملت پشت و روی مسئله را آفتابی میکند و زحمت بزرگی را ارگردن اهل مجلس بر میدارد که مثل وکلاء ما محتاج نیستند در یک مسئله جزئی ده روز در مجلس سؤال و جواب کنند — دلیل دیگر آنکه چنانکه از شرایط قانون مطبق بودن با شرع شریف است همچنین یکی از شرایط قانون آنستکه معبر بحال ملت و مملکت نباشد اسباب تعطیل تجارت نشود مات ایرانرا ذلیل سازد . . . در اینصورت آیا حضرات تجار هم حق خواهند داشت که یک سنای تجارتی دایر کنند و بگویند تمام موضوعات باید با مضاى هیئت مرکب از عده از طراز اول تجار مملکت برسد و تا آنها اجازه ندهند قانونیت پیدا

نخواهد کرد و همچنین کسبه و زراع و غیرهم ؟ البته جواب میدهند خیر لازم نیست بجهت آنکه تجار و کسبه و زراع وکلاء در مجلس دارند که حقوق آنها را حفظ میکنند اگر جواب بدهیم شاید با کثرت آراء قولشان مردود و جعل اعتناء نشد لابد جواب میدهند که گسایکه در مجلس نشسته و از طرفی ملت وکالت دارند مردمان بیعرض و بطن پرست مسلمان دیدارند در ضرر ملت اقدام نمیکند کاریرا که سر رشته ندارند از اهل خیرش میبرستند البته وکیل کسبه که خود هم کاسب باشد در مسئله تجارتی قول تجار را که بصبر و واثق بامرند بر برای خود که بی اطلاع است مقدم میدارد پس چرا این خری را در خصوص وکلاء علماء نمیگویند همچنانکه وکیل تجار حفظ حقوق تجارتی را میکند همینطور هم وکیل علماء حفظ مقام شرع را مینماید دیگر چه احتیاج بهیئت سنای روحانی است

دلیل سیم آنکه قوانینی که در مجلس وضع میشود بردو قسم است یکی در موضوعات است یکی در احکام آنکه موضوعات است از قبیل تعیین عده قشون و مقدار ذخیره ، کشتی جنگی ، ساختن قلاع سر حدی ، عده وزراء تعیین مسائل و مواجب اجزاء وزارتخانهها ، توسعه دائره تجارت و فلاحه ، بستن سدها برای رواج زراعت و غیره که ابدأ محتاج با مضاى علماء نیست زیرا که شان و وظیفه فقیه تعیین احکام است تا تشخیص موضوعات فی العمل فقیه میکوبد کوشش کوشند حلال و کوشش حرام است خوب اگر یک حیوانی پیدا شد که نداستیم سگ است یا کوسفند این باید تشخیص آنرا از مجتهدین و علماء جویا شد ؟ خیر شاید مجتهد در این مقام علم و اطلاعش کمتر از دیگران باشد ؟ مجتهد همین قدر میکوبد باید بیضه اسلام را محافظت کرد اگر قوه داریم با کفار ستیز کنیم باید جدال کرد و تمکین از تعدیات کفار ننهود اما اینست که قوه دولت و ملت ما چه قدر است و قوت طرفی چه قدر ؟ استعداد مایشتراست یا استعداد خصم ؟ قشون ما دلیرتر است یا قشون دشمن آیا اینهارا نیز باید از مجتهد جویا شد ؟ خیر — خلاصه قوانینی که راجع بتشخیص موضوعات خارجی است ابدأ استجازه و استقینان از علماء در آنها لازم نیست آمدیم در قوانینی که راجع باحکام است در این گونه قوانین دو شرط باید ملاحظه بشود یکی آنکه مخالف با اجماع نباشد دیگر آنکه مطلق فتوی یک نفر مجتهد حی باشد (بنا بر آنکه تقلید مجتهد حی لازم باشد) و در این صورت همیشه یک نفر از وکلاء علماء که سمت اجتهاد دارد در مجلس رای بدهد کافی است اگر چه ده مجتهد

دیگر برخلاف او بگویند زیرا که بنا بر قول اکثر از علماء خصوص متأخرین (مثل مرحوم شیخ مرتضی و مرحوم میرزای شیرازی و غیرهما) شهرت حجت نیست و بر اول لازم نیست قول مشهور را متابعت کند چنانکه بر مجتهد هم لازم نیست پیروی از قول مشهور بکند لکن شهرت را در مقام ترجیح دوخبر معارض معتبر میداند و در جاهای دیگر — پس تنها شرطیکه لازم است در احکام آنستکه هر قانون که وضع میشود یک نفر وکیل علماء که مجتهد باشد صحیح بداند و امضاء کند و مثله مخالف اجماع هم نباشد از اینجا معلوم شد سنای روحانی که لازم نیست هیچ اکثریت آراء و کلاء علماء هم لازم نیست لحاظ یک مجتهد کافی است —

این مسئله را هم گفته نمیگذاریم لازم نیست این یک نفر مجتهد وکیل علماء باشد اگر وکیل سایر طبقات هم باشد ضرر ندارد شرط همان مجتهد بودن است نه چیز دیگر —

اما اینکه باید حتما پنج نفر باشند این مسئله مطابقت بقوانین شرع ندارد در کجا گفته اند مقلد باید تقلید از پنج مجتهد متفق الرأی کند — سلمنا که این هیئت تشکیل یافت و در یک مسئله هم حکم قطعی کردند ولی اگر یک مجتهد دیگر برخلاف اقوال این پنج نفر فتوی داد و وکلاء یا ملت از یک نفر را خواستند تقلید بکنند چه دلیل میشود نهی از این کار کرد — اگر بگویند آن یک نفر یا پنج نفر باید بتسخن علماء باشند جواب میگوئیم اینهم مطابق قانون شرع نیست زیرا که مقلد خودش باید مجتهد عادل بداند و لایق بشناسد نه دیگران و تصدیق دیگران در صورتیکه مقلد علم بخلاف آن داشته باشد چه فائده دارد — بلی در مقام تصدیق اجتهاد میشود گفت چون علماء اهل خبره هستند تصدیق آنها سند میشود اما در مقام عدالت و تقلید کردن دیگر فائده براتخاذ آنها مترتب نیست ملت باید خودشان ببینند —

وقایع نکار ما از رشت مینگار

روز جمعه هیجدهم چریده یومیسه حبل المتین نمره ۲۶ و جریده مجلس نمره ۹۹ که هر دو از حالات آذربایجان درج شده بود رسید و روز شنبه صبح جمعی از ناظرین توی بازار آمده اهلیرا دعوت بخونخواهی می نمودند از انجمنه جناب الفصح المتکلمین نطق های بلیغ میفرمودند تا دو ساعت از دست گذشته فی الجمله شوری در اهالی بود که از این خبر وحشت اثر اهالی آذربایجان مقیم رشت دیوانه وار توی کوچه و بازار

افتاده باناله و ضجه از کیلانها؟ استمداد و استغاثه می نمودند که بناگوشور محشر برپاشده غیر تمدنان آذر بایجان با هیئت ازدحام ریختند توی بازار رو بطرف انجمن می کیلانی هاهم همت کرده همه دکاین را بست رو بطرف انجمن آمدند هیئت آذر بایجانی بشکل ماتم یقه ها باز کرده در صحن انجمن روی خاک نشسته خلبیر سر میریختند بنوعی در صحن انجمن صدای ناله بلند شد که دلها را کباب میکرد بعد فوراً تلگرافی بانجمن ملی تبریز فریب باین مضمون از انجمن ملی رشت زده شد اهالی برای ماتم و فاتحه شهیدای آذربایجان تعطیل عمومی کرده و مشغول تمزیه داری هستند و از این خبر وحشت اثر درست اطلاعی بدهید که چگونه در تبریز دوست و بیجاء نفر نفوس تلف شده ماگیلانی ها باجان و مال برای خونخواهی حاضریم و منتظر امریم انجمن ملی رشت — تلگرافی هم بطهران به مجلس مقدس ملی کرده خواستگار مجازات رحیم خان و پسرش شده بعد چادر در صحن انجمن زده مشغول فاتحه شدند و منتظر خبر تبریز روز دوم اطفال مدارس بانظام آمده و نطق های شیرین و مهیج نمودند اهالی انجمن خیریه که عموم مستخدمین برای مقاصد اقتصادی خود اتحاد کرده اند لایحه آورده قرائت کردند که فردا ما همه اهل انجمن خیریه تماما بالباسهای سیاه برای روتق مجلس فاتحه برادران آذر بایجانی خودمان تشریف حاصل خواهیم کرد

روز دوم اهالی انجمن خیریه تقریباً از هزار متجاوز با وضع نظام بالباسهای سیاه و علائم ماتم وارد انجمن شده نطق ها کردند مؤثر و مهیج بعدها آقا حاجی میرزا محمد آقا که سمت ریاست انجمن ملی را دارد نطق شایسته فرمودند خیای مردم را گریانند روز سیم هم باز جناب الفصح المتکلمین در انجمن نطق شایسته فرمودند بعد از آن خطابه مبنی بر مرثیه شهیدای آذربایجان و بعد خونخواهی با کمال جد و جهد و استمداد از کیلانی ها در این مشروع مقدس قرائت نموده که رقت انگیز و مهیج بود بعد اطفال مدارس هم آمده خطابه ها و نطق ها آنچه لازم بود گفته شد آنچه هر کس در دل داشت بزبان آورد تا آقای حاجی میرزا محمد رضا نطقی فرمودند مبنی بر مرثیه شهیدای آذربایجان اهالی خیلی گریه کردند شوری بود که چه عرض بکنم روز شنبه در صورتیکه اهالی غیور آذربایجان در یکی از اطافهای انجمن جمع و مشغول گریه و سوگواری بودند میرزا محمد علی پاشه سرپایه لوی پنجره روضه که جریده مقدسه حبل المتین در نمره ۲۶ تاریخ پانزدهم ربیع الثانی درج فرموده بودند با صدای بلند خوانده صدای ضجه

و ناله امان نداد که مرتبه را تمام نماد بخورد او هم داخل در جزو با کین شده اهالی مثل عاشورا بر سر و صورت میزدند آخر مجلس دسته ارانته تبعه ابران به الجمن آمده در صورتیکه ابدأ جا نبود اهالی محض برای اکرام مهران هایک اطاق خالی کردند ارانته با کشیش خدشتان آمده آنجا نشسته بعد از وکلا اجازه خواسته کشیش متفق دو سه نفر رؤسای ارانته باتفاق بنده رئیس وکلای انجمن رفته اظهار همدردی و تاسف نمودند و از طرفین برای اراز و طن دوستی تشکرات بعمل آمد و اجازه مجلس فاتحه در کلبسیا عصر روز سیم را گرفتند عصر در کلبسیا فاتحه مفصلی گرفته از ظهر تا غروب در کلبسیا جای سوزن انداختن ممکن نبود چه نطق ها چه صحبت از هیچ جهت چیزی فروگذار نشد و اهالی از این اظهار هم دردی ملت نجیب ارانته کمال خوشنودی را دارند و دو قطعه عکس هم در کلبسیا گرفته شد صبح روز سه شنبه حضرات طلاب مسجد جامع فاتحه پرستیجی برای شهدای آذربایجان مرتب بعد از ظهر فاتحه تجریده شد در جاهای دیگر هم مجالس فاتحه مرتب خواهد شد

(وقایع مجلس مقدس دار الشوری ملی)

روز شنبه سیم شهر جمادی الاول

تمه قانون اساسی را مشغول قرائت شدند و در همان لایحه نظارت هیئت از علماء که مطرح مذاکره بود مجدداً محطاً انظار شد مذاکرات و مباحثات زیاد بمیان آمد اظهار شد حال که چنین می نماید اکثریت آراء بر الحاق این ماده باشد پس خوبست فید شود که علماء مداخله در احکام عرفیه نداشته باشند زیرا بعضی از احکام عرفیه است که مخالف با موازین شرعیه است ولی ارتکاب آن لایحه و ضرور است جناب آقا میرزا فضلعلی آقا اظهار داشتند که این اصطلاح شرع و عرف که احکام را بدو قسم منقسم میکرد در زمان استبداد بود که دل بخواد و بهر برای نفس رفتار می شد اما حالا که میخواهیم تمام اعمال و افعال از روی میزان صحیح و قاعده کلیه باشد البته همه شرعی است و هر چیزی بالاخره برگشت بشرعیات خواهد کرد و شارع هم احکام هر موصوعی را فروگذار نکرده گرد در بعضی جزئیات بیانی ندارد چرا که بیان و حکم انرا محول و مو کول بمقتلا نمود مثل اخذ مالیات یا سر باز گرفتن و غیره که بطور کلی حکمی فرمود ولی بخصوصیات و جزئیات آن بیانی نرسید این نرسیدن بیان در این مواضع برای اینست که چون جزئیات غیر محدودند و باختلاف زمان و مکان و اشخاص و سایر عوارضات مختلف میشود حکم آن با عقلا و مسلمین است حال که چنین شد امروزه شرع و

عرفی همه یکی هستند بعد از مذاکرات زیاد جناب حاجی میرزا ابراهیم آقا اظهار داشتند که هرگاه اختلاف در بین این هیئت از علماء بشود در آن صورت چه باید کرد آیا اخذ قول موافق را باید گرفت یا مخالف را و با رجوع ثالثی است یا مسکوت عنه خواهد ماند محض گفتند در مخالفت و موافقت رای هیئت ساط اعتبار است اگر اختلافی شد نمی شود اخذ کرد محض اظهار داشتند که رجوع با اکثریت آراء بشود بعضی همچنین میگفتند که چون مقام تشخیص عدم مخالفت با قوانین شرعیه است همین که یکی یا دوتا رای بر این دادند که مخالف نیست کافیست زیرا که در این صورت مخالفت قطعیه لازم نمی آید و واجب هم نیست که ماسواقت قطعیه قنائیم بعد از مذاکرات زیاد قرار شد که بر سر توضیح این مطلب بهدیک تنبیه یا تکمیل اضافه نمایند و تراصل لایحه رأی گرفته شد و اکثریت را بر الحاق آن قرار گرفت

این چه غوغا است

دیروز صبح شریفین تحریر بودم که صدای همهمة عظیمی بلند شد خیالمان لاله زار پنداشتی بکده فریاد از آدم گردید هر کدام یک چوبی در دست بتمجیل تمام رویلا میبند -

خیلی ترسیدم که مبادا این فوج خیالی برای ما داشته باشند و از جسارت های ما بکنک آمده بیل و کنک چوب و چماق برای خراب کردن اداره آورده باشند خوب است زود فرار کنیم خراب کردن اداره نقلی نیست ضررش بسختی نتواند میخورد جان ما سلامت میماند اما راه فرار نیست ناچار باید از جاو این جمعیت فرار کرد آنوقت آدم را بخت می کنند پوست از سر ما میکشند و بدباغ میدهند لا علاج توقف کرده جوایب حقیقت حال شدم

معلوم شد اجراء نظمیه و احتساب و پلیس و پاسباند که برای گرفتن حقوق یکساله خود بهبجان آمده اند چند روز قبل رئیس اداره نظمیه را توقیف نموده مطالبه حقوق خود را نمودند وزیر معارف توسط کرده قبول نموده اند بالاخره میسار قبض ذمه داده که تا غره جماد الاول بردارد هیچ گذشته و خبری از پول نشده این بینواها نیز از کرسنگی بیستوه آمده امروز از دحام کرده اند که بخانه سپیدار رفته بموجب قبض که چند روز از وعده اش گذشته است مواجب خود را دریافت دارند گفتیم خوب است اینها مردمان مقبول درستی هستند حرکت وحشیانه نمیکنند فوج سواد کوه که دیروز خیلی وحشیگری کرده صاحب منصبان بلکه نسبت بسردار هم بی ادبی کرده اند مطالبه حقوق کتکاری لازم ندارد یک نفر از عابرین جوام داد مکر نمیدانی کرسنه از جان سیراست و بر هر جلالی دلیر ؟

حسن الحسینی الکاشانی